



Knowledge Level of Healthcare Workers About Hepatitis B in a State Hospital

Bir Devlet Hastanesi Sağlık Çalışanlarının Hepatit B Hakkında Bilgi Düzeyleri

Sağlık Çalışanlarının Hepatit B Hakkında Bilgi Düzeyleri/ Knowledge Level of Healthcare Workers About Hepatitis B

Ayşe İnci
Artvin Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Artvin, Türkiye

Özet

Amaç: Bu çalışma sağlık çalışanlarının Hepatit B hakkında bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla Artvin Devlet Hastanesi'nde çalışan 108 sağlık çalışanı ile yapılmıştır. **Gereç ve Yöntem:** Katılımcılara hepatit B konusunda bilgi düzeylerini belirlemeye yönelik anket uygulanmıştır. **Bulgular:** Katılımcıların yaş ortalaması 30.7±5.4 bulunmuştur. Sağlık çalışanlarının 98'inin (%90.8) HBV(hepatit B virüsü) aşısı yaptırdığını belirlenmiş ve katılımcıların tamamı hepatit B'nin kan yoluyla bulaşacağını belirtmiştir. **Tartışma:** Hepatit B hakkında eğitimlerin sağlık çalışanları için önemli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler

Hepatit B; Sağlık Çalışanları; Bilgi Düzeyi

Abstract

Aim: This study was carried out with 108 healthy care workers who were working at Artvin State Hospital to determine their knowledge level about hepatitis B. **Material and Method:** Data on knowledge and attitude of health care workers about hepatitis B was collected with a questionnaire. **Results:**The mean age of participants were 30.7±5.4. It was determined that 98(%90.8) healthcare workers vaccinated against to HBV.All of the participants thought that hepatitis B might be transmitted by blood. **Discussion:** Education about hepatitis B is necessary for Health Care Workers

Keywords

Hepatitis B; Healthcare Workers; Knowledge Level

DOI: 10.4328/JCAM.1678

Received: 15.02.2013 Accepted: 14.03.2013 Printed: 01.01.2015

J Clin Anal Med 2015;6(1): 18-20

Corresponding Author: Ayşe İnci, Artvin Devlet Hastanesi, Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji, Artvin, Türkiye.

E-Mail: ays.2004@yahoo.com.tr

Giriş

Dünyada yaklaşık 5.6 milyon sağlıklı ilişkili işlerde çalışan insan, kan ile bulaşan enfeksiyonlar açısından risk altındadır. Kan ile bulaşan enfeksiyon etkenleri ile karşılaşma ihtimali en yüksek olanlar ise hemşireler, doktorlar, diş hekimleri, yardımcı sağlık personeli, temizlik personeli [1].

Koruyucu önlemlerin alınmasına karşın mesleki temaslarla enfeksiyon bulaşı görülmektedir. Bulaşma öncelikle perkütan ya da mukoza aracılığıyla olmaktadır. Derinin hasar görmesi sonucunda deri bütünlüğün bozulmasıyla, enjektör ya da diğer sivri uçlu aletlerin batması, kesici aletler ile derinin kesilmesi nedeniyle perkütan yolla olduğu gibi mukoza üzerine kan sıçraması sonucu mukozal yolla da olabilmektedir [2].

Ülkemiz hepatit B enfeksiyonu yönünden orta endemisite kuşağında bulunmaktadır ve HBV (Hepatit B Virüsü) seroprevalansı bölgeden bölgeye değişmektedir. Bununla birlikte, HBsAg pozitifliğinin % 3.9-12.5, anti-HBs pozitifliğinin ise %20.6-52.3 arasında olduğu bildirilmiştir [3,4].

HBsAg ve HBe Ag pozitif kan ile temas eden sağlık çalışanın % 22-31 klinik hepatit geçirme olasılığı varken, HBV enfeksiyonunun serolojik olarak saptanma olasılığı %37-62 oranındadır. HBeAg negatif kanla temas sonucunda ise enfeksiyon riski %1-6, serolojik olarak saptanma oranı % 23-37'dir [5].

Bu çalışmada amacımız Artvin Devlet Hastanesi'nde çalışan sağlık çalışanlarının hepatit B konusundaki bilgi düzeyinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem

Artvin Devlet Hastanesi'nde sağlık çalışanlarının hepatit B konusundaki bilgi düzeyinin değerlendirilmesi amacıyla bir anket çalışması yapılmış, çalışmaya 24'ü doktor, (%22.2), 80'i hemşire (%74.1) ve 4'ü (%3.7) laboratuvar teknisyeni olmak üzere toplam 108 sağlık çalışanı dahil edilmiştir.

Hastanemizdeki çalışan sağlık çalışanlarının hepatit B konusunda bilgi düzeylerini ölçmek amacı ile gözlem altında bir anket uygulandı.

Yapılan ankette katılımcıların yaş, cinsiyet, çalışma süresi, hepatit B aşısı uygulanması durumları ve hepatit B enfeksiyonu bulaşma yolları, komplikasyonları, tedavisi hakkında bilgilerinin sorgulandığı bir anket formu hazırlandı.

Sağlık çalışanlarından gönüllü olarak anket formunu doldurmayı kabul edenler çalışmaya alındı. Çalışma sonrasında sağlık çalışanlarına yaptıkları anket sonuçlarını değerlendiren ve Hepatit B enfeksiyonu konulu bir eğitim verildi.

Bulgular

Çalışmaya 24 doktor 80 hemşire 4 sağlık teknisyeni olmak üzere toplam 108 sağlık çalışanı katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması 30.7±5.4 olup demografik özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Katılımcıların 98'i (%90.8) hepatit B aşısı yaptırdığını belirtmiştir. Katılımcıların hepatit B bulaşma yolları, komplikasyonları ve tedavisi ile ilgili vermiş oldukları yanıtlar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Ankete katılanların % 58.3'ü Hepatit B bilgi düzeyimiz yeterli cevabı vermiş, % 41.7'si yeterli değil yanıtı verirken, % 83.3'ü konuyla ilgili eğitim almak istediğini belirtmiştir.

Tablo 1. Ankete katılan sağlık çalışanlarının bazı demografik özellikleri

		n	%
Cinsiyete göre dağılım	Erkek	22	20.4
	Kadın	86	79.6
Çalışma süresi	1-5 yıl	45	41.7
	6-10 yıl	30	27.8
	10 yıl ve üzeri	33	30.5

Tablo 2. Ankete katılanların hepatit B ile ilgili sorulara verilen yanıtları ve oranları

	Evet n(%)	Hayır n(%)	Bilmiyorum n(%)
Kan yolu ile bulaşır	108(100)	-	-
Cinsel yol ile bulaşır	96(88.9)	9(8.3)	3(2.8)
Enfekte anneden bebeğe ile bulaşır	74(68.6)	12(11.1)	22(20.4)
Kontamine iğne batması ile bulaşır	108(100)	-	-
Tokalaşmak sarılmak gibi sosyal ilişkiler ile bulaşır	9(8.3)	99(91.7)	-
Siroza neden olabilir	81(75.0)	15(13.9)	12(11.1)
Hepatoselüler kansere neden olabilir	45(41.7)	12(11.1)	51(47.2)
Tedavide interferon kullanılır	46(42.6)	3(2.8)	59(54.6)
Tedavide oral ilaçlar kullanılır	39(36.1)	24(22.2)	45(41.7)

Tartışma

Bizim çalışmamızda yaş ortalaması 30.7±5.4 iken konuyla ilgili yapılmış diğer çalışmalarda yaş ortalamaları sırasıyla 25.5±5.4, 32.9±0.5, 29.2±3.4, 21.29 olarak bulunmuştur [6,7,8,10,11]. Çalışmamızda erkek oranı %20.4 diğer çalışmalarda bu oran sırasıyla %37.8, %45, %76.7, 26.3 oranında olduğu bildirilmiştir [6,9,10,13].

Akçam ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada çalışma süresi ortalaması 10.7± 0.4 olarak bulunurken Çetin ve arkadaşlarının 60 sağlık çalışanı ile yaptığı çalışmada çalışma sürelerine bakıldığında bir yıldır çalışanların oranı % 45.1, iki yıl %45.9, üç yıl %48.5 olarak bulunmuştur [8,10].

Çalışmamızdaki aşı yaptıranların oranı % 92.6 olarak bulunmuştur. Sağlık çalışanlarının hepatit B aşısı yaptıran oranlarını ile ilgili ülkemizden yapılmış bazı çalışmaların sonuçları Tablo 4'te görülmektedir.

Sağlık çalışanları tarafından kan yoluyla bulaşan hastalıkların bulaşma yollarının bilinmesi önemlidir. Çalışmamızda bulaşma yollarının bilinme oranının yüksek olmasına rağmen hastalığın komplikasyonlarının ve tedavisinin bilinme oranı daha düşük bulunmuştur. Akçam ve arkadaşlarının çalışmasında ana bulaş so- rularına %57 oranında doğru cevap verilmiştir [8].

Tablo 3. Ülkemizden yapılmış bazı çalışmalardaki sağlık personelinin hepatit B aşılama oranları

	Çalışma grubu	Aşılama oranları (%)
Kumbasar ve ark.(7)	Doktorlar	89
Akçam ve ark.(8)	Hastane personeli	36.6
Akgül ve ark.(9)	Hastane personeli	23.8
Çetin ve ark.(10)	Doktorlar	90.0
Demirtürk ve ark.(12)	Cerrahlar	80
İnan ve ark.(13)	Sağlık personeli	44.5
Demir ve ark.(14)	Sağlık personeli	58.2
İnci ve ark.(15)	Doktorlar	80
Öncül ve ark.(16)	Hemşire	89.6
Yazıcı ve ark.(17)	Sağlık personeli	41.3

Çetin ve arkadaşlarının çalışmasında kan yolu ile bulaş sorusuna %100 evet yanıtı verilmiş, siroza neden olabilir sorusuna %100, karaciğer kanserine neden olabilir sorusuna % 98.3 doğru yanıtı verilmiştir[10].

Ersoy ve arkadaşlarının 195 ebe ile yaptığı çalışmada kan yoluyla bulaşma sorusuna %99.5 evet, siroz ve HCC'ye neden olabilir sorusuna %88.7 ve %75.3 oranında evet yanıtı verilmişken Nayır ve arkadaşlarının çalışmasında ise %97,7 kan yoluyla bulaşır yanıtı verilmiştir[18,19].

Çalışmamızda sağlık çalışanlarının % 83.3'ü konuyla ilgili eğitim almak istediğini belirtmiş Çetin ve arkadaşların çalışmasında bu oran %73.3 olarak bildirilmiştir[10].

Sonuç olarak hepatit B enfeksiyonu için risk grubunda yer alan sağlık çalışanlarının serolojik göstergelerinin araştırılması, duyarlı kişilerin aşılınması ve konuyla ilgili düzenli eğitimlerin verilmesi önemlidir.

Çıkar Çakışması ve Finansman Beyanı

Bu çalışmada çıkar çakışması ve finansman destek alındığı beyan edilmemiştir.

Kaynaklar

1. Moloughney BE. Transmission and postexposure management of bloodborne virus infections in the health care setting: Where are we now? CMAJ 2001;165(4):445-51.
2. Trim JC, Adams D, Elliott TS. Healthcare workers knowledge of inoculation injuries and glove use. Br J Nurs 2003;12(4):215-21.
3. Taşyaran MA. HBV Enfeksiyonu Epidemiyolojisi. Kılıçturgay K, Badur S, Viral Hepatit 2001, 1. Baskı Kitabı, Viral Hepatitle Savaşım Derneği, İstanbul, 2001: 121-128.
4. Özsoy MF, Emekdaş G, Pasha A ve ark. Sağlık çalışanlarında hepatit B ve hepatit C seroprevalansı. Viral Hepatit Dergisi 2000;2(1):71-4.
5. U.S. Public Health Service. Updated U.S. Public health service guidelines for the management of occupational exposures to HBV, HCV, and HIV and recommendations for postexposure prophylaxis. MMWR Recomm Rep 2001;50(1):1-42.
6. Çelik Y, Akduman D, Kiran S. Sağlık çalışanları ve öğrencilerin kan ve vücut sıvılarıyla bulaşan enfeksiyonlar, enfeksiyon kontrol önlemleri hakkındaki bilgi düzeyleri, temas sıklıkları, serolojik durumları ve hepatit B aşılama durumlarının değerlendirilmesi. Türkiye Klinikleri J Med Sci 2010;30(4):1246-55.
7. Kumbasar-Karaosmanoğlu H, Altundaş-Aydın Ö, Sandıkçı S, Önce R, Nazlıcan Ö. Hekimlerin hepatit B enfeksiyonu hakkındaki bilgi, davranış ve tutumları. Haseki Tıp Bülteni 2010;12(48):153-5.
8. Akçam Z, Akçam M, Çoşkun M, Sünbül M. Hastane personelinin viral hepatitler ve hepatit B aşısı ile ilgili bilgi düzeyinin değerlendirilmesi. Viral Hepatit Dergisi 2003;8(1):32-5.
9. Akgül S, Gündüz T, Borand H, Öspir B, Avcı Ötnü A. Hastane personelinin hepatit B hakkında bilgi düzeyleri ve HBV serolojik markerlerinin araştırılması. Viral Hepatit Dergisi 2005;10(1):54-7.
10. Çetin M, Temiz M, Aslan A, Turhan E. Mustafa Kemal Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi araştırma görevlilerinin hepatit B virüsü enfeksiyonuna ilişkin bilgi düzeylerinin değerlendirilmesi. Viral Hepatit Dergisi 2007;12(3):121-7.
11. Tomruk Özçakar C, Özkurt Z, Gürsoy H, Şençift K. Yeditepe Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi öğrencilerinin, kan ve vücut sıvılarıyla bulaşan enfeksiyonlar, enfeksiyon kontrolü ve hepatit B enfeksiyonu ile ilgili bilgi düzeylerinin, tutumlarının ve hepatit B aşılama ve serolojik durumlarının değerlendirilmesi. Cumhuriyet Dental Journal 2011;14(2):78-91.
12. Demirtürk N, Aykın N, Eldemir H, Demirdal T. Cerrahların ve diş hekimlerinin hepatit B ve C bilgi düzeyleri. Hastane Enfeksiyonları Dergisi 2004;8(4):304-9.
13. Önan D, Günseren F, Selçuk K, Keskin S, Çolak D. Akdeniz üniversitesi hastanesi sağlık çalışanlarının kan veya vücut sıvılarıyla mesleki teması. Viral Hepatit Dergisi 2005;10(2):109-13.
14. Demir Ö, Kaya S, Demirci M, Cicioğlu Arıdoğan B. Isparta Öli Sağlık Personelinde Hepatit B virüs Seropozitifliğinin Araştırılması. Enfeksiyon Dergisi 2006; 20(3): 183-87.
15. Öncü M, Aksebzeci AT, Yağmur G, Kartal B, Emiroğlu M, Erdem Y. Hastane çalışanlarında HBV, HCV ve HIV seropozitifliğinin araştırılması. Türk Hij Den Biyol Derg 2009;66(2):59-66.
16. Öncül A, Aslan S, Pirinçoğlu H, Özbek E. Diyarbakır Devlet Hastanesi çalışanlarında HBV, HCV, HIV, VDRL seropozitifliğinin ve aşılama oranlarının belirlenmesi. J Experimental Clin Med 2012;29(3):280-4.
17. Yazıcı Y, Demir N, Çınarka H, Yılmaz H, Altıntaş N. Trabzon göğüs hastalıkları hastanesi çalışanlarında HBV, HCV ve HIV seroprevalansı. Türk Hijyen ve Deneysel Biyoloji Dergisi 2010;67(1):27-32.
18. Ersoy Y, Ilgar M, Güneş G. Malatya yöresinde Ebelerin Hepatit B Yönünden Bilgi Düzeyleri. Önönü Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2005;12(3):159-62.
19. Nayır E, Sezgin O, Altındaş E, Üçbilek E. Pratisyen hekimlerin hepatit B ve Hepatit C hakkındaki bilgi düzeyleri. Akademik Gastroenteroloji Gergisi 2012;11(2):58-62.